10

जत्रेतली मजा

रूपलला जत्रेला जायला आवडते। ती तिच्या मित्रमैत्रिणींबरोबर गावच्या जत्रेला गेली। आईने तिला 50 रूपये दिले होते। जत्रेतल्या तिच्या आवडत्या खेळण्यांवर बसून फेरी मारण्यासाठी तिने त्यातले बहुतेक सर्व पैसे खर्च केले।

मुलांना जत्रेतल्या कुठल्या गोष्टी आवडतात, ती कोणाबरोबर जत्रेला जातात, काय खरेदी करतात आणि किती खर्च करतात अशा गोष्टींविषयी मुलांशी बोला।

मी किती खर्च केला?

₹10

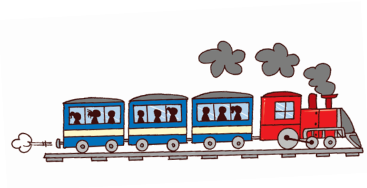

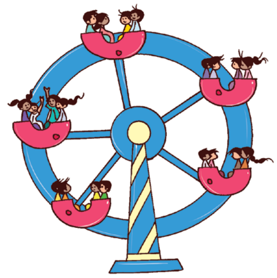

खेळण्यांवर बसून फेरी मारण्यासाठी केलेला एकूण खर्च =

रूपलला आईने दिलेली रक्कम	–	खर्च केलेली रक्कम	=	रूपलकडे उरलेली रक्कम

रूपलच्या एका मैत्रिणीकडे 50 रूपयांपैकी 8 रूपये उरले। तिने किती खर्च केला हे तिला समजून घ्यायचे होते। ते शोधण्याची तिची पद्धत पाहू या।

माझ्याकडे रु. 8 राहिले आहेत आणि मी फेऱ्यांवर रु. 20 खर्च केले म्हणजे झाले रु. 28. मी रु. 20 खाद्यपदार्थांवर खर्च केले म्हणजे झाले रु. 48. रु. 2च्या मी गोळ्या घेतल्या म्हणजे झाले रु. 50. मी एकूण रु. 42 खर्च केले।

₹8 + ₹**20** = ₹28

₹28 + ₹**20** = ₹48

₹48 + ₹**2** = ₹50

₹**42**

जर तुमच्या वडिलांनी तुम्हाला रु। 40 दिले असतील आणि तुमच्याकडे रु. 3 उरले असतील तर तुम्ही किती रु. खर्च केले? शोधून काढा।

© NCERT not to be republished

करून बघू या

A. यासाठी किती रूपये लागतील?

या खेळण्यांवर स्वार होण्यासाठी	तिकीटांची संख्या	पैसे
₹20 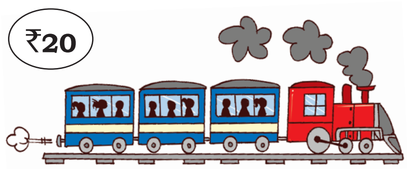	2	₹_____
₹10	_____	₹30
₹15 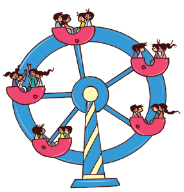	2	₹_____

B. रूपल आणि तिच्या मित्रमंडळींनी वापरलेल्या वेगवेगळ्या नोटा आणि नाणी आपण पाहिली। याशिवाय सामान्यपणे वापरली जाणारी चलनी नोटा, नाणी बघू या।

₹100

₹200

₹500

© NCERT not to be republished

c. 500च्या नोटेवर किती वेळा 500 लिहिलेले असते?

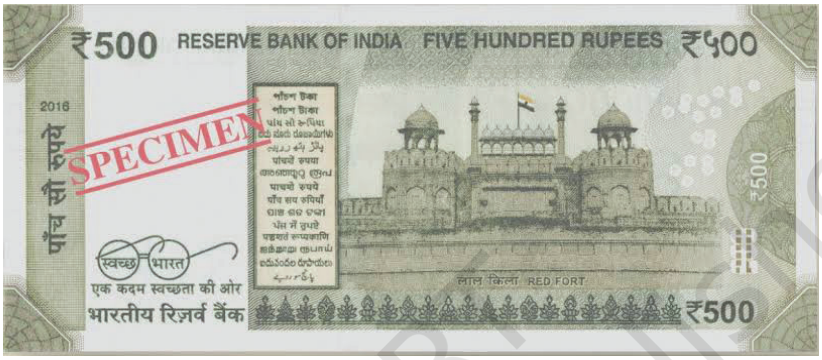

i. ____ वेळा रूपये पाचशे असे शब्दात लिहिलेले असते।

ii. ____ वेळा 500 असे अंकात लिहिलेले असते।

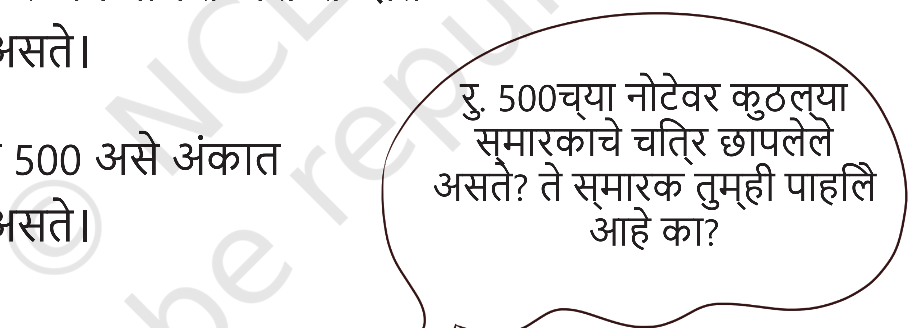

मुलांना इतर चलनी नोटांचे निरीक्षण करायला सांगा आणि त्यांच्या वैशिष्ट्यांबद्दल चर्चा करा। नोटांच्या खास तपशीलांविषयी चर्चा करा- जसे त्यांच्या कडेवरच्या रेषा आणि दिव्यांगांसाठी ठळक केलेले त्यावरील क्रमांक।

© NCERT not to be republished

तेजलच्या आजीने तिला पूर्वी कधी न पाहिलेली जुनी नाणी दाखवली। आपणसुद्धा ती नाणी बघू या।

25 पैसे

50 पैसे

10 पैसे

20 पैसे

1 रूपया देण्यासाठी तिची आजी 50 पैशांची 2 नाणी देत असे।

50 पैसे

+

50 पैसे

=

₹1

100 पैसे = 1 रूपया

A. 25 पैशांची किती नाणी म्हणजे 1 रूपया? खालील चौकोनात नाण्यांची चित्रे काढा।

= ₹1 किंवा 100 पैसे

B. 20 पैशांची किती नाणी म्हणजे 1 रूपया? ☐

© NCERT not to be republished

फुगे फोडा

मटरूला फुगे फोडण्याचा खेळ दिसला। 10 रूपये देऊन त्याला 3 वेळा फुगे फोडण्याची संधी मिळेल। मटरू किती पैसे जिंकतो ते बघू या।

A. खाली दाखवलेले फुगे फोडले तर मटरूला किती पैसे मिळतील?

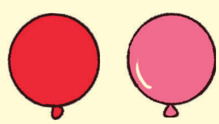	₹3
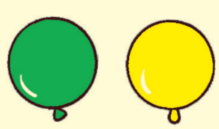	

© NCERT not to be republished

B. खाली दिलेली रक्कम मिळवायची असेल तर त्याला कुठले फुगे फोडावे लागतील ते काढा आणि रंगवा।

	₹17
	₹22
	₹31

C. जास्तीत जास्त रक्कम जिंकण्यासाठी तुम्ही कोणत्या 3 वेगळ्या रंगांच्या फुग्यांवर नेम धराल? काढा आणि रंगवा।

जिंकलेली एकूण रक्कम = ______

D. जर मटरूला 4 वेळा संधी मिळाली असती तर कुठले वेगळ्या रंगाचे 4 फुगे फोडल्यावर त्याला जास्तीत जास्त रक्कम मिळाली असती? काढा आणि रंगवा।

जिंकलेली एकूण रक्कम = ______

© NCERT not to be republished

करून बघू या

रु. 66 वेगवेगळ्या प्रकारे कसे देता येतील ते बघू या।

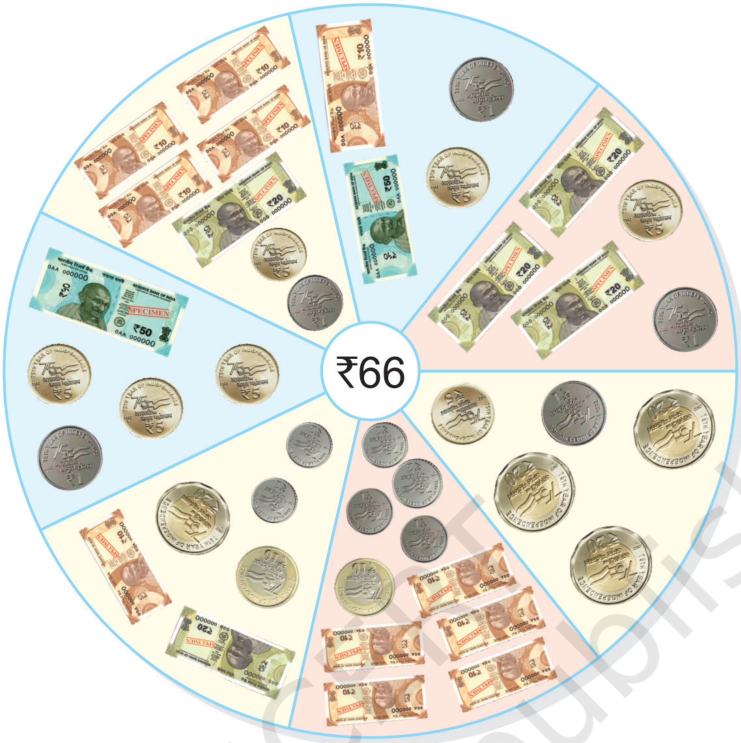

दिलेली रक्कम मिळवण्यासाठी वेगवेगळ्या जोडण्या करा।

रक्कम	₹1	₹2	₹5	₹10	₹20	₹50
₹54	—	2	—	3	1	—
₹85						

© NCERT not to be republished

खरेदी करू या

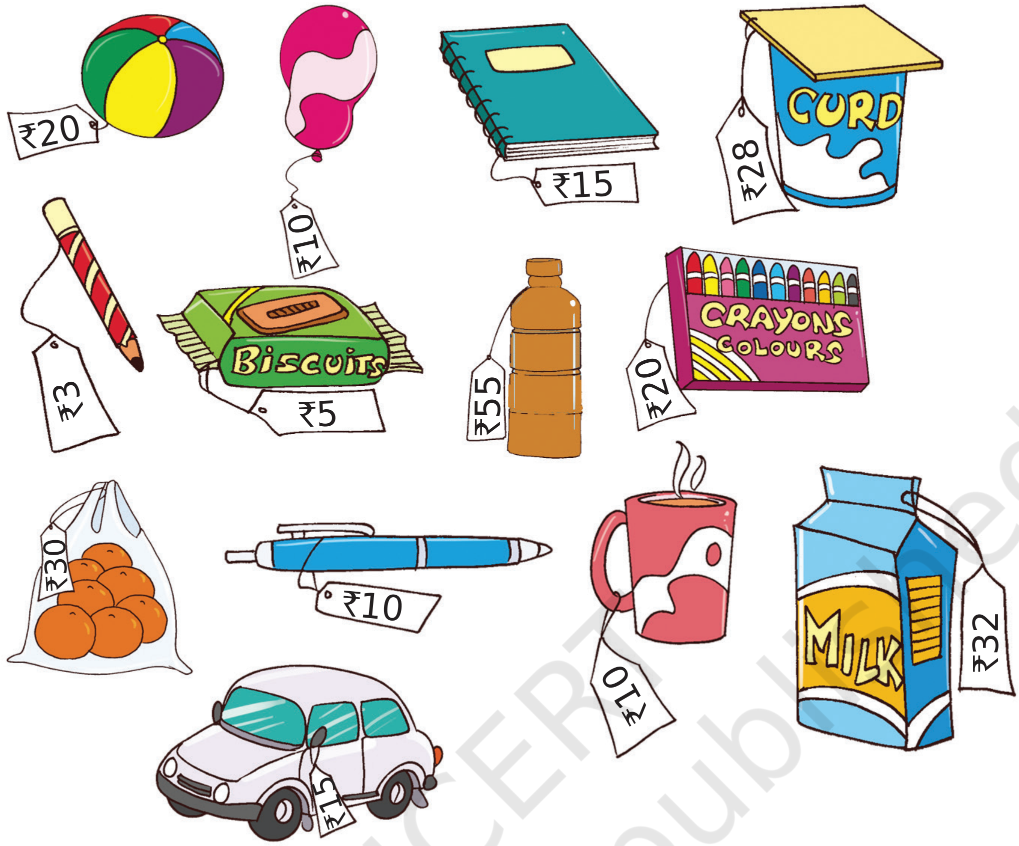

वस्तू	या वस्तू विकत घेण्यासाठी लागणारी रक्कम	तुमच्याकडे असणारी रक्कम	पैसे उरले/आणखी पैसे लागले
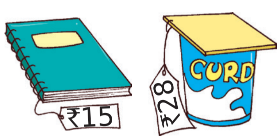	₹ ________		₹ ________
	₹ ________		₹ ________
	₹ ________		₹ ________

© NCERT not to be republished

करून बघू या

₹ 18 + ₹ 32 = ____	₹ 15 + ₹ 27 = ____
₹ 47 + ₹ 50 = ____	₹ 22 + ₹ 35 = ____

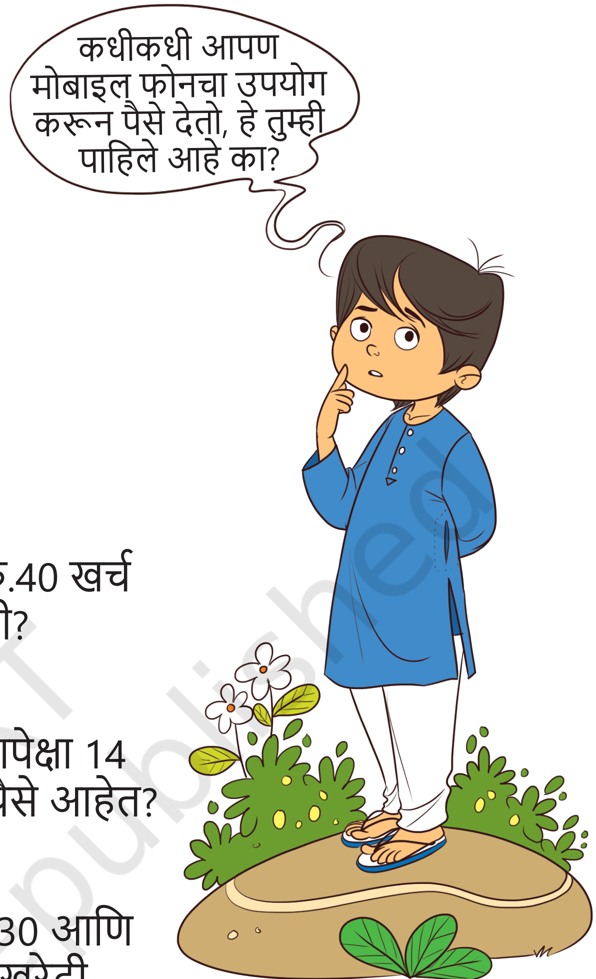

A. जयंतने पेनसाठी रु.25 आणि वह्यांसाठी रु.40 खर्च केले। त्याने एकूण किती रक्कम खर्च केली? ____

B. मीराकडे रु. 43 आहेत। कनिकाकडे मीरापेक्षा 14 रु. जास्त आहेत। तर कनिकाकडे किती पैसे आहेत? ____

C. पावाच्या एका पाकिटाची किंमत आहे रु. 30 आणि चॉकलेटची किंमत आहे रु. 60। हे पदार्थ खरेदी करण्यासाठी विवेकला किती रूपये लागतील? ____

D. अजयकडे रु. 58 आहेत। त्याने बाजारात रु. 48 खर्च केले। आता त्याच्याकडे किती पैसे राहिले? ____

प्रकल्प कार्य

जेव्हा तुम्ही आई-बाबांबरोबर बाजारात किंवा दुकानात जाल, तेव्हा तुम्ही विकत घेतलेल्या वस्तूंची यादी आणि खर्च केलेल्या पैशांचा हिशोब करा।

अशा आणखी गोष्टींची कल्पना करा आणि मुलांना विचारा की त्यांना बेरीज करावी लागेल की वजाबाकी। पैशांच्या बचतीचे महत्त्व चर्चेतून मुलांच्या लक्षात आणून द्या।

© NCERT not to be republished